

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№8

OPEN ACCESS

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 822 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-avgustda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Smart-logistika texnologiyalarini joriy etish orqali oziq-ovqat mahsulotlarini yetkazib berish tizimini optimallashtirish (Toshkent viloyati misolida).....	14
Mavlanov Sobirjon Pardabayevich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruvning xalqaro tamoyillari asosida boshqaruv sifatini oshirish	20
Sattarov Umirzoq	
Современные банковские продукты	24
Хужамуратов Аббос Мардонович	
Amerika qo'shma shtatlarining ijtimoiy himoya tizimi.....	29
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
Совершенствование рынка услуг высшего образования как фактор повышения занятости населения в условиях цифровой экономики.....	33
Ибрагимов Тимур Ибодуллаевич, Асланова Дилбар Хасановна	
Iqtisodiy fanlarni o'qitishda interaktiv metodlarning qo'llanilishi va ularning samaradorligi.....	39
Kabulov Baxram Kuzibaevich	
Korxonalarda raqobat razvedkasi tizimlarini rivojlantirishda innovatsion raqamli texnologiyalarining o'rni.....	45
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
O'zbekiston banklarida sun'iy intellekt foydalanish samaradorligini oshirish.....	51
Kamolov Sardorbek Davlatjon o'g'li	
Agrar korxonalar xo'jalik faoliyatida risklarni boshqarish bo'yicha samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishning metodologik asoslari.....	59
Baymirzaev Dilmurod Nematovich	
Основные направления инвестиционной политики Узбекистана в соответствии со стратегией-2030	66
Исомов Б. С.	
Tashish va saqlash xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalarda raqamli texnologiyalardan foydalanish holati.....	70
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
Ijtimoiy infratuzilmani modernizatsiya qilishda DXSHning o'rni: madaniyat va sport sohasida imkoniyatlar	78
Baykalonov Jalil G'aybulloyevich	
Анализ состояния и перспективы развития активного и спортивного туризма в Узбекистане.....	93
Бойко Фарида Чингисовна, Ивонина Наталья Викторовна	
Переоценка и фальсификация стоимости имущества: международные практики, риски и пути решения.....	99
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
Hudud sanoati tarkibiy o'zgarishlarini prognozlash usuli.....	106
Djumayev Farrux Toshmuratovich	
Углеродный след и декарбонизация промышленности Узбекистана: роль возобновляемой энергетики и международный опыт	111
Авезова Нилуфар Раббанакуювна, Ощепкова Эльвира Ахтемовна, С.М. Махмудов, А.А. Холиков, Авезова Нилуфар Раббанакуювна	
The process of developing startups based on management principles	119
Ilxamov Azizbek Yodgor o'g'li	
The impact of economic policy on non-performing loans: the case of Uzbekistan.....	126
Jalalov Mashkhurbek Gaybullo ugli	
Основные направления инвестиционной политики Узбекистана в соответствии со стратегией-2030	134
Исомов Б. С.	

Ko'p kvartirali uylarni boshqaruv organlari tomonidan aholiga sifatli xizmat ko'rsatishni qo'llab quvvatlashni takomillashtirish	138
Umarov Begzodbek Jaloldinovich	
O'zbekistonda iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishning institutsional asoslari.....	143
Fayzullayev Jonibek Negmatullayevich	
Davlat - xususiy sheriklik loyihalarining samaradorligini oshirish.....	150
Tursunov Imomnazar Egamberdiyevich, Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
O'zbekiston sug'urta bozorida hayot sug'urtasi xizmatlarining rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari.....	155
Bazarov Zakir Xonqulovich	
Tijorat banklari likvidligini tartibga solish yo'llari.....	160
Tursunpo'latov Sohbnazar Kasimjon o'g'li, Nomozova Mohinur Maxmud qizi	
Atrof-muhit ifloslanishini kamaytirishda yashil moliya vositalarining roli: xalqaro tajriba va O'zbekiston imkoniyatlari	163
Yuldasheva Madina Tohir Qizi	
Geofazoviy ma'lumotlar asosida hududlarning farovonlik darajasini aniqlash	173
Toymasov Zufarjon Zokir o'g'li	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	179
Кучаров Абдор Сабижанович, Бобожонов Азиз Бабаханович, Алижанова Камила Тохир кизи	
Korxonalarda innovatsion jarayonlarni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	187
Narbayeva Dilnoza Darvishaliyevna	
Development of entrepreneurship in Uzbekistan: management strategies in the context of economic reforms	192
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
Aloqa korxonalari xizmat faoliyatida diversifikatsiya qilishning ilmiy baholash usullari va ulardan foydalanish.....	197
Tursunova Mastura Taxirovna	
Developing effective marketing strategies for tourism development in Uzbekistan	204
Fayzullayev Nodirbek Baxtiyor o'g'li	
Yakka tartibdagi tadbirkorlarni soliqqa tortish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari.....	208
Yuldashev Yashnarjon Xolmirzayevich	
Yoshlar sanoat va tadbirkorlik zonalarida investitsiya loyihalarini bank kreditlari orqali moliyalashtirish.....	212
Jamalova Dilnoza Egamberdiyevna	
Цифровизации системы стратегического управления предприятий нефтегазовой отрасли Республики Узбекистан.....	217
Азимов Кабул	
Индекс устойчивости региона против бедности (poverty resilience index – pri): на примере бухарской области Республики Узбекистан (2024)	223
Мухамедова Мадинабону Мехридиновна	
Экономические аспекты внедрения цифровых технологий в полиграфии.....	230
Юсупхужаева Шахноза Музаффар кизи	
Mintaqalararo iqtisodiy hamkorlikni shakllantirish va barqaror rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	233
Sattorov R. A.	
Web3'da real vaqt ma'lumot sinxronizatsiyasi — tarmoqdagi kechikishlar va ularni kamaytirish texnologiyalari.....	240
Raimov Ulugbek Yorqinbek o'g'li	
Tijorat banklarining likvidligini tartibga solish amaliyotining dolzarb masalalari	246
Sayfutdinov Bobur Nodirovich	
Tijorat banklarining investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	255
Yuldoshev Otabek Jovli o'g'li	

Tijorat banklarining investitsion faolligini oshirish yo'llari.....	261
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
Innovatsion yondashuvlar orqali davlat xaridlarida iqtisodiy samaradorlikni oshirish	266
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
Hududlarda barqaror rivojlanish nazariyalarining sanoat korxonalari faoliyatiga ta'siri	270
Sadriddinov Baxtiyor Shamsiddin o'g'li	
Turizm platformalarining raqobatbardoshligini oshirishda zamonaviy kontent va raqamli marketing strategiyalarining integratsiyalashgan yondashuvi.....	277
Dadamirzayev Sarvarbek Ulug'bek o'g'li	
Bank xizmatlarida innovatsion texnologiyalarni kengaytirish yo'nalishlari.....	283
Almosova Shohista Jobirovna	
Модели организации казначейства в ведущих стран мира.....	288
Сагдиев Равшан Сайфуллаевич	
Paxta-to'qimachilik klasterlari faoliyatini nazariy jihatlar va rivojlantirish yo'llari.....	302
B.Sh.Shadmanov	
Qurilish sanoatini rivojlantirishda tabiiy resurslardan kompleks foydalanishning ahamiyati.....	307
Yuldasheva Mexrunisa Kasimjan qizi	
Yangi O'zbekistonning "Yashil" iqtisodiyoti: qiyosiy tahlilning asosiy tendentsiyalari	313
Ro'ziyeva Dilfuza Toshmurovna	
Oliy ta'limda raqamli texnologiyalarning muammolari va uni bartaraf etish yo'nalishlari.....	318
Abduraxmanova Malika Abdujaparovna	
Namangan viloyatining Farg'ona vodiysi qo'shni hududlari bilan iqtisodiy hamkorligining hozirgi holati va rivojlantiruvchi omillari	323
Sattarov R.A.	
Desentralizatsiyalangan ma'lumot almashish protokollari: IPFS, Filecoin va Arweave tahlili	328
Raimov Ulugbek Yorqinbek o'g'li	
Transport xizmatlari ko'rsatish biznes-jarayonlarini raqamli transformasiya talablari asosida takomillashtirish.....	333
Komilov Asror Akmalovich	
Empowering the Future: Assessing the Role of Automation, Internet of Things (IoT), and Demand Management in Enhancing Energy Efficiency of Smart Grids.....	338
Khakimjanova Surayyo Khabibullayevna	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanish tajribalari (xalqaro va mahalliy misollar)	345
Madaminov Shoxruxbek Ma'rufjon o'g'li	
Zamonaviy sharoitlarda uy-joy fondini boshqarishning moliyaviy mexanizmini takomillashtirish	352
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Karimova Aziza A'zamiddin qizi	
Mijozlar tajribasini yaxshilashda raqamli integratsiya strategiyalari: "O'zbektelekom" AK tajribasi.....	358
Islamov Javlon Rasulovich	
Tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish mexanizmlari.....	361
Rustamov Sunnatillo Rustamovich	
Yashil iqtisodiyot barqaror rivojlanish omili sifatida: Yevropa tajribasi.....	368
Turobjanov Murodjon Maxammadjanovich	
Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka erishishda kichik biznes va mahalla hamkorligi modellarini takomillashtirish	373
Murotov Nodir Xujamqulovich	
Xalqaro moliya institutlarining O'zbekiston bank sektori va iqtisodiyotiga ta'siri: YETTB faoliyati misolida tahlil.....	378
Alimov Azizbek Alievich	
Bankrotlik xavfini tahlil qilish modellari.....	386
Nasiriddinov Bahouddin Nuriddinovich	

Xizmat ko'rsatish korxonalarida sifat va samaradorlikni oshirishni takomillashtirish yo'llari.....	393
Burxonova Nargiza Mirshohid qizi	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash jarayonida bank tizimi islohotlari va ularni boshqarish strategiyalari.....	400
Hamroyev Xurshid Jalilovich	
“Temir yo'l transportida MHXSni joriy etishning ahamiyati va milliy standartlar bilan taqqoslama tahlili”	405
Babaxalov Norbo'ta Eshnazarovich	
Banking and financial services in the process of economic development digitalization and its advantages and security of the process	409
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, Baxanurov Oqil Odil og'li	
Kichik biznesda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi asosiy muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	416
Abduvosit Omonboyev	
“Futurologiya va mintaqaviy iqtisodiy transformatsiya: Markaziy Osiyoda O'zbekistonning strategik senariylari”	421
Siddiqov Abdusalom Abdumalikovich	
Kichik biznes subyektlarini bank kreditlari orqali qo'llab-quvvatlashning rivojlangan xorijiy davlatlar tajribalari.....	425
Irgasheva Nigora Akbarovna	
Туристская мобильность стран персидского залива как устойчивый и перспективный источник въездного туризма в Узбекистан	434
Додиев Феруз, Голышева Елена Вячеславовна	
Turistik erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini amalga oshirish: Imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	443
Xoliqov Dostonbek Rustam o'g'li	
Oliy ta'limda davlat-xususiy sheriklik: moliyalashtirish modelini modernizatsiya qilish yo'nalishlari.....	449
Bozorov Alisher O'zimurotovich	
Xalqaro raqamli intergatsiya, raqamlashtirish sharoitida tijorat banklari faoliyati tahlili	455
Turapov Bahromjon Alisher o'g'li	
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar – iqtisodiyot taraqqiyotining muhim omili.....	461
Mamatkulova Nodira Maxkamovna	
Davlat xaridlari ishtirokchilarining elektron-skoring tizimi.....	465
Mamasoliyev Abrorbek Abdug'ani o'g'li	
Qishloq xo'jalik korxonalarida melioratsiya xarajatlari xisobining muammolari va yechimlari.....	469
Baxriev Muxiddin Sheralievich	
O'zbek banklarining xarajatlar samaradorligini stoxastik chegara modelida baholash	481
Xannayev Sherzod	
Практические подходы к выявлению и оценке налоговых рисков на основе сегментации деятельности налогоплательщиков	490
Голубова Ольга Сергеевна, Элбаева Мукаддас Рашидовна	
Iqtisodiyot tarmoqlarida investitsiyalardan samarali foydalanishni tashkil etish chora-tadbirlari va investitsiyalarni jalb qilish istiqbollari.....	496
No'monjonova Muazzam Maxbubjon qizi	
Empowering the future: The impact of automation, iot, and demand management on energy efficiency in smart grids.....	501
Khakimjanova Surayyo Khabibullayevna	
Institutsional o'zgarishlar sharoitida aholi daromadlari tarkibining oshishi va daromadlar tengsizligini kamaytirishning istiqbolli yo'nalishlari	508
Ergasheva Nafisa Baxridinovna	
Международные индексы, определяющие цифровое развитие страны	513
Талъатова Диёра Боходир кизи	

Sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklik instituti orqali investitsiya loiyhalarini moliyalashtirishda moliyaviy-iqtisodiy samaradorligini baholash metodologiyasi	517
Karabayev Sanjar Abdusamatovich	
Управление качеством в технологических стартапах: Баланс между скоростью и надежностью	527
Хамидуллина Гульнора Рафкатовна, Раджабов Темур Рустамович, Носиров Илхом Аббосович	
Namangan viloyatida iqtisodiy integratsiyani jarayonida eksport va import operatsiyalarining tahlili	535
Adashev Azimjon O'rinboyevich	
Korxonalarda kadrlar tayyorlash ijrosidagi mavjud muammolar va kadrlar siyosatining takomillashtirib borish xususiyatlari	541
Mamatqulov Rustam Muxammadkarimovich	
Yashirin iqtisodiyot tushunchasi, turlari va shakllanish omillari hamda uning iqtisodiyotga ta'siri.....	546
Malikov Abdulaziz Toxirjon o'g'li, S.A. Zakirova	
The purpose of assessing a person's entrepreneurial capacity is to classify their quality characteristics	562
Mansur Matkarimov, Qaxramon Madraximov, Sherjon Sherjonov, Jahongirbek Nurjonov	
Challenges in enhancing the efficient use of economic resources in agriculture within an innovative economy framework.....	568
Nodira Abdullayevna Eshquvattova	
Оценка эффективности существующих методов стратегического управления проектами	573
Мансурова Севара Мансуровна	
Создаются благоприятные условия для индивидуальных предпринимателей и самозанятых лиц	577
Батыров Фархад Бакитович	
Sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini oshirish metodologiyasini takomillashtirish yo'llari.....	593
Haqberdiyev Bekzod O'ktamovich	
Toshkent viloyatida metal bozorining rivojlanishi va unda kichik biznesning o'rni	600
Musayeva Shoirazimovna	
Mechanisms for ensuring employment in the services sector through the development of small business and private entrepreneurship.....	606
Turabekov Sokhibjon Sherboy ugli, Abdukhalikov Ulugbek Abdukhalikovich	
Tijorat banklarini raqamlatirish sharoitida inson resurslarini boshqarishning innovatsion yondashuvlari (BRB misolida)	611
Azimov Asrorjon Muzaffarjonovich	
The importance and current state of accounting and auditing of liabilities in enterprises	616
Khaliqnazarova Gulnaz Jalgasbay qizi	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikda xotin-qizlarning barqaror bandlik darajasining ekonometrik tahlili.....	622
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	
Moliyaviy bozor ishtirokchilari faoliyatini samarali boshqarishda innovatsion moliyaviy vosita va metodlarning qo'llanilishi.....	627
Hotamqulova Madina Sanjar qizi	
Oliy ta'limga investitsiya kiritishning asosiy shakl va mexanizmlari	631
Almardanov Ulug'bek Qudrat o'g'li	
"Yashil" iqtisodiyotning metodologik asoslari.....	635
Babakulov Bahromqul Mamatkulovich, Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, Boymurodov Jonon Komiljonovich	
O'zbekiston sharoitida davlat xaridlarini yanada rivojlantirish istiqbollari	641
Turganbaev Nursulton Bayram uli	

Tijorat banklarida jismoniy shaxslarga ko'rsatiladigan xizmatlar raqamli transformatsiyaning joriy holati tahlili	645
Qurbonov Alisher Samadovich	
Инновационные формы сотрудничества образования и индустрии для формирования компетенций в сфере устойчивого туризма: Опыт и перспективы Узбекистана.....	653
Бухарова Нигора Газиевна	
Muzey sohasida tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar nazariyasi va ularni madaniy meros va muzeyshunoslik sohasiga tatbiq etish	657
Asadova Nigora Mehridin qizi	
Internet banking adoption in Uzbekistan	661
Karimov Erkin Yusubovich	
Elektron tijorat O'zbekiston va Xitoy raqamli iqtisodiyotini rivojlantirish drayveri sifatida	665
Samedinov Timur Selyametovich	
Yuridik shaxslar birlashuvi orqali amalga oshiriladigan xufyona soliqlardan qochish sxemalarini moliyaviy instrumentlar bilan bartaraf etish yo'llari	671
To'rayev Dilshod Xasanovich	
O'zbekiston shahar ekoturizmida raqamli egizak texnologiyalarining iqtisodiy potentsiali	683
Esonboyev Baxodir Bakir o'g'li	
Yengil sanoatni rivojlanishtirishning mintaqaviy xususiyatlari	687
Fuzaylov Sarvar Abdusamatovich	
Tijorat banklarining depozit siyosatiga ta'sir qiluvchi omillar	693
Komilova Mukammal Shavkatovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini mikromoliyalashtirish bilan bog'liq muammolar	697
Tojiyev Javlonbek Rustamovich	
Ishbilarmonlik muhitini baholashning metodologiyalari tahlili	704
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Jismoniy shaxslarning daromadlariga deklaratsiya asosida soliq solish mexanzmini takomillashtirish	715
Ibragimov Zafar Ismailovich	
Yashil marketing yordamida moda sanoatida mijozlar ehtiyojini samarali qondirish.....	723
Xalilova Nafisa Komilovna	
Targetlangan iqtisodiy siyosat orqali kambag'allikka qarshi kurash	727
Baratov J.N.	
Globallashtirish sharoitida O'zbekiston iqtisodiyotining modernizatsiyasi va strategik rivojlanish yo'nalishlari	733
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li	
Sug'urta kompaniyalarining innovatsion faoliyati tahlili va moliyalashtirish samaradorligini aniqlash yo'nalishlari	738
Baxronova Shaxodat Baxshuloyevna	
Yo'lovchi tashish sohasida autsorsingni qo'llash istiqboli	744
Kaxarova Nilufar Yerkinjovna	
Ta'lim klasterlari faoliyatining barqaror taraqqiyotdagi o'rni.....	748
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Xizmatlar eksportini rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari.....	753
Alixonov Mirzoulug'bek Pahlavonjon o'g'li	
O'zbekistonda suv resurslaridan oqilona foydalanishda soliq mexanizmlari ta'sirini oshirish masalalari	759
Boymurotov Sodiq Rozziqovich	
Влияние состояния матери и факторов среды на развитие аллергии у детей грудного возраста.....	766
Закирова Бахора Исламовна	
Роль стандартов устойчивого развития МСФО в трансформации экономики тюркских стран	771
Маткаримов Давронбек Матякубович	

Sanoat korxonalarining atrof-muhitga ta'sirini baholashda iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish	776
Sarvinoz Alisherovna Radjabova	
Neft-gaz sanoatida amalga oshirilayotgan investisiya loyihalarida mahalliy kontent ulushini oshirish masalalari	779
Umurzakov Jamoliddin Sherbekovich	
Sanoat korxonalarida mahsulot raqobatbardoshligini oshirish yo'nalishlari	784
Naimxonov Ma'rufxon Zokirxon o'g'li	
Qishloq xo'jaligi korxonalari monitoringida raqamli texnologiyalardan foydalanishda xorij tajribasi	788
Yusupov Nizomiddin Ro'zimurod o'g'li	
Mintaqa sanoat korxonalarining strategik marketing faoliyatining tahlili	793
Xaytboyeva Nigora Bakmamatovna	
O'zbekistonda ayollar tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishning ahamiyatli jihatlari	799
Saidova Subhinigor Azizovna	
Soyabon bandlarining xorijiy investorlarni himoya qilish uchun O'zbekiston huquqiy tizimiga integratsiyalashuv zaruriyati	805
Alisherova E'zoza, N.X. Rahmonqulova	
Tadbirkorlik subyektlarini kreditlashda tijorat banklari faoliyatining zamonaviy yondashuvlari	812
Urinboyev Abrorbek Maxmudjonovich	
Temir yo'l vokzallarida qo'shimcha xizmatlarni tashkil etishni samaradorligini oshirish yo'llari	817
Iskandarov Kudrat Shuxratovich	

TEMIR YO'L VOKZALLARIDA QO'SHIMCHA XIZMATLARNI TASHKIL ETISHNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Iskandarov Kudrat Shuxratovich

Toshkent davlat transport universiteti, tayanch doktranti
ORCID:0000-0001-9737-0195

Annotatsiya: Ushbu maqolada "Temir yo'l vokzallari" MChJ faoliyatida tijorat faoliyatini boshqarishning konseptual modeli ishlab chiqilgan. Maqolada boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish, davlat-xususiy sheriklik asosida qo'shimcha xizmatlarni rivojlantirish hamda moliyaviy barqarorlikni ta'minlash masalalari tahlil qilinadi. Muallif qiyosiy va tizimli tahlil metodlari asosida konseptual model taklif etadi. Tadqiqotda xizmatlar sifati va yo'lovchilar qoniqishini oshirishda vertikal integratsiyalashgan DXSHning ustunliklari ko'rsatib beriladi. Maqola ilmiy yangilik sifatida "Temir yo'l vokzallari" MChJ misolida amaliyotga tatbiq etilishi mumkin bo'lgan innovatsion boshqaruv modeli ishlab chiqilganligi bilan ahamiyatlidir. Taklif etilgan yondashuv transport tizimining iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: temir yo'l vokzali, tijorat faoliyati, boshqaruv mexanizmi, konseptual model, davlat-xususiy sheriklik (DXSH), qo'shimcha xizmatlar, vertikal integratsiya, innovatsion yondashuv, yo'lovchi qoniqishi.

Abstract: This article develops a conceptual model for managing commercial activities in the operations of "Railway Stations" LLC. The paper analyzes issues of improving management mechanisms, developing additional services through public-private partnership (PPP), and ensuring financial sustainability. The author proposes a conceptual model based on comparative and systemic analysis. The study highlights the advantages of vertically integrated PPP in enhancing service quality and passenger satisfaction. The scientific novelty of the article lies in the development of an innovative management model that can be practically applied using the case of "Railway Stations" LLC. The proposed approach contributes to improving the economic efficiency of the transport system.

Key words: railway station, commercial activity, management mechanism, conceptual model, public-private partnership (PPP), additional services, vertical integration, innovative approach, passenger satisfaction.

Аннотация: В данной статье разработана концептуальная модель управления коммерческой деятельностью в деятельности ООО «Железнодорожные вокзалы». В статье анализируются вопросы совершенствования механизмов управления, развития дополнительных услуг на основе государственно-частного партнёрства и обеспечения финансовой устойчивости. Автор предлагает концептуальную модель на основе сравнительного и системного анализа. В исследовании показаны преимущества вертикально интегрированного ГЧП в повышении качества услуг и удовлетворённости пассажиров. Научная новизна статьи заключается в разработке инновационной модели управления, которая может быть применена на практике на примере ООО «Железнодорожные вокзалы». Предложенный подход способствует повышению экономической эффективности транспортной системы.

Ключевые слова: железнодорожный вокзал, коммерческая деятельность, механизм управления, концептуальная модель, государственно-частное партнёрство (ГЧП), дополнительные услуги, вертикальная интеграция, инновационный подход, удовлетворённость пассажиров.

KIRISH

Temir yo'l vokzallarida tijorat faoliyatini samarali tashkil etishning asosiy sharti — puxta ishlab chiqilgan boshqaruv mexanizmidir. Chunki aynan boshqaruv mexanizmi vokzal faoliyatining strategik maqsadlarini aniqlash, tashkiliy tuzilmani uyg'unlashtirish va axborot tizimlari asosida qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Shu asosda yaratiladigan konseptual model vokzallarning iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu modelni amaliyotga tatbiq etishda davlat-xususiy sheriklik (DXSH) mexanizmlaridan foydalanish moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va innovatsion yondashuvlarni joriy qilishning eng muhim omili hisoblanadi [1].

Temir yo'l vokzallari transport tizimining strategik bo'g'ini sifatida nafaqat yo'lovchilar oqimini tartibga soladi, balki hududiy iqtisodiyot va ijtimoiy hayotning tayanch nuqtasi vazifasini ham bajaradi. Ular ko'p funksiyali markaz sifatida asosiy tashish xizmatlari bilan bir qatorda qo'shimcha tijorat faoliyatini amalga oshirib, aholining turmush darajasiga, hududlarning investitsion jozibadorligiga va transport tizimining xalqaro raqobatbardoshligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi [2].

Zamonaviy sharoitda vokzallar oddiy transport tugunidan keng qamrovli iqtisodiy va xizmat ko'rsatish markaziga aylanmoqda. Shu jarayonda boshqaruv mexanizmining samaradorligi hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Strategik rejalashtirish, tashkiliy tuzilma, axborot tizimlari hamda tashqi resurslarni jalb qilish imkoniyatlarini o'zida mujassam etgan boshqaruv mexanizmi vokzallarda konseptual modelni shakllantirish va uni amaliyotga tatbiq etishda nazariy va metodologik asos bo'lib xizmat qiladi [3].

Shunday qilib, temir yo'l vokzallarida tijorat faoliyatini rivojlantirish va boshqarish samaradorligini oshirish uchun boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish, konseptual model ishlab chiqish va uni DXSH asosida amalga oshirish transport menejmentining ustuvor ilmiy-amaliy vazifasiga aylanmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshqaruv mexanizmi tushunchasi ko'plab olimlar tomonidan o'rganilgan va juda ko'plab turli yondashuvlarga ega desak bo'ladi. Laft J.K.[4], Zaytseva O.A.[5], Selezneva N.A., Romanenko E.V.[6], Kosovskix E.A., Trifonov Yu.V.[7] kabi tadqiqotchilar boshqaruv mexanizmini boshqaruv subyekti tomonidan ob'ektga ta'sir ko'rsatishda qo'llaniladigan vositalar, usullar va instrumentlar majmuasi sifatida talqin etadilar. Bu yondashuv boshqaruv jarayonini ko'proq statik asboblarni tizimi sifatida ko'rishga asoslanadi. Simkin D.G.[8], Goncharuk A.G.[9], Novikov D.A.[10], Uchitel Yu.G.[11] kabi olimlar boshqaruv mexanizmini qaror qabul qilish, axborotni qayta ishlash va uzluksiz boshqaruv faoliyatini tashkil etuvchi jarayon sifatida ifodalashadi. Ularning ta'rifida boshqaruv mexanizmi dinamik tusga ega bo'lib, faoliyatni rivojlantirish va moslashtirishga xizmat qiluvchi tizim sifatida ko'riladi. Shuningdek, Mishin V.M.[12], Vershigora E. [13], Mannapov R.G., Axtyamova L.G.[14] va boshqa mualliflar boshqaruv mexanizmini tashkiliy-iqtisodiy hamkorlikni ta'minlovchi, ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarga yo'naltirilgan tizim sifatida ko'rsatadilar. Shulardan kelib chiqib, bizning fikrimizcha, boshqaruv mexanizmi — bu boshqaruv subyekti boshqaruv ob'ektiga maqsadli ta'sirini amalga oshirishda qo'llaniladigan prinsiplar, usullar, vositalar va tashkiliy-iqtisodiy jarayonlarni bir butun holda qamrab oluvchi tizim bo'lib, u qaror qabul qilish, resurslarni muvofiqlashtirish va boshqaruv maqsadlariga erishishni ta'minlaydigan kompleks jarayondir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ilmiy tadqiqotni amalga oshirish jarayonida qiyosiy va tizimli tahlil, induksiya, deduksiya hamda sintez kabi ilmiy-uslubiy yondashuvlardan foydalanildi. Mazkur ishda temir yo'l vokzallarida tijorat faoliyatini boshqarish konseptual modelini yaratishga qaratilib, u nazariy-uslubiy asoslarni tahlil qilish, xalqaro tajribani solishtirish, "Temir yo'l vokzallari" MChJ faoliyatiga oid empirik ma'lumotlarni yig'ish, tizimli yondashuv asosida modelni shakllantirish hamda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini integratsiya qilish bosqichlarini o'z ichiga oldi.

Tahlil va natijalar.

Temir yo'l vokzallarida tijorat faoliyatini samarali tashkil etish tizimli yondashuvni talab etadi; muvaffaqiyat tashqi muhitni tahlil qilish, ichki resurslarni baholash, aniq strategik maqsadlar va dalillarga asoslangan tezkor qarorlar bilan belgilanadi [15, 16]. Shu bois "Temir yo'l vokzallari" MChJ misolida qo'shimcha xizmatlar samaradorligini hamda umumiy tijorat natijalarini oshirishga qaratilgan konseptual boshqaruv modeli taklif etiladi. Model quyidagi bloklardan tarkib topadi:

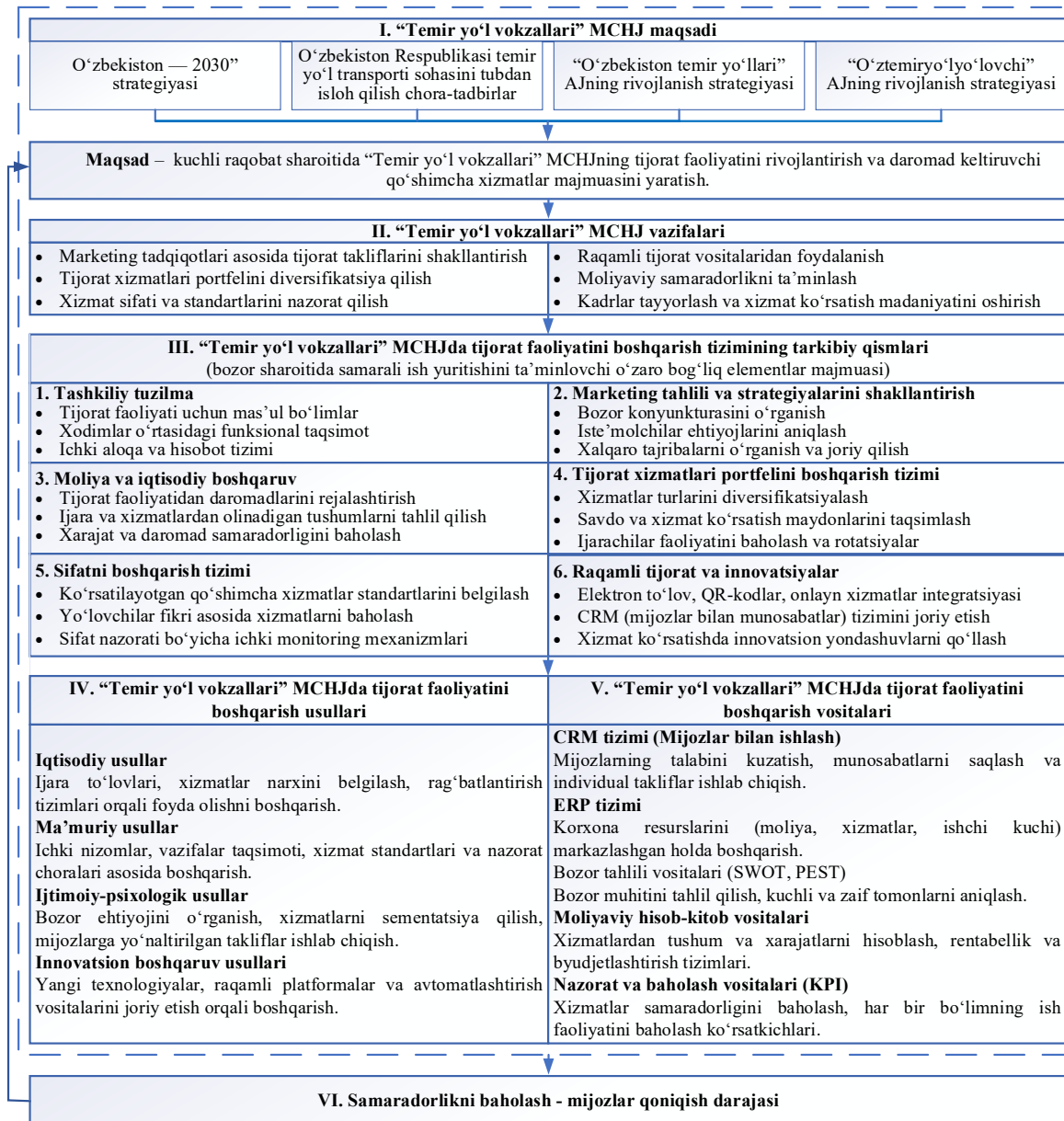
1. Korxona maqsadlari va vazifalari - Strategik maqsadga tijoriy faoliyat yo'naltirilganligi
2. Tashkiliy – iqtisodiy mexanizm - Tashkiliy tuzilma, mas'uliyat va vakolatlar taqsimoti
3. Tijorat faoliyatni boshqarish jarayoni - Bozorni o'rganish, tahlil qilish, maqsadli auditoriyani aniqlash, tovar va sifat siyosati
4. Boshqaruv vositalari va usullari - Strategik, taktik va operatsion rejalashtirish

5. Tashqi muhit ta'siri - Raqobat muhiti, davlat siyosati, yuridik talablar, ta'minotchilar bilan aloqalar.

6. Axborot tizimi - Qaror qabul qilishni axborot bilan ta'minlash, hisobotlar, monitoring va tahlil tizimi.

Yuqorida keltirilgan bo'limlarni jamlagan holda "Temir yo'l vokzallari" MCHJning tijorat faoliyatini boshqarishning konseptual modeli sxema ko'rishida quyidagi rasmda keltiramiz.

1-rasm. "Temir yo'l vokzallari" MCHJning tijorat faoliyatini boshqarishning konseptual modeli

Tijorat faoliyatini boshqarish bozor ehtiyojlarini maksimal darajada qondirish, ya'ni iste'molchilarni ko'rsatilayotgan xizmatlardan qoniqish darajasini oshirishga qaratilgan tadbirlarni joriy etishga asoslanadi.

Iste'molchilarning xizmatlardan qoniqish darajasi, avvalo, ko'rsatilayotgan xizmatlar assortimenti va ularning sifatiga bevosita bog'liq hisoblanadi. Temir yo'l transportida yo'lovchi tashish sohasining bugungi holati hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-oktyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi temir yo'l transporti sohasini tubdan isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ–329-sonli qarorida belgilangan ustuvor vazifalardan kelib chiqib, temir yo'l vokzallaridagi xizmatlar jozibadorligini oshirish maqsadida bo'sh turgan maydonlardan samarali foydalanish, shu asosda yo'lovchilar uchun qo'shimcha xizmatlar turlarini kengaytirish va ularning sifatini oshirish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Biz ushbu vazifalarni amalga oshirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini joriy etishni maqsadga muvofiq, deb hisoblaymiz. "O'ztemiryo'lyo'lovchi" AJ hamda "Temir yo'l vokzallari" MCHJ faoliyatini tahlil qilish natijalari shuni ko'rsatmoqdaki, mazkur korxonalarining moliyaviy imkoniyatlari yo'lovchilarga ko'rsatilayotgan qo'shimcha xizmatlar tarkibi va sifati bo'yicha samarali islohotlarni amalga oshirishni cheklab qo'yimoqda.

Bizning fikrimizcha vokzallarda qo'shimcha xizmatlarni ko'rsatish samaradorligini oshirishda vertikal tarzda integratsiyalashgan DXSH shakllantirish maqsadga muvofiqdir. Bunga sabab qilib quyidagilarni keltirish mumkin:

Xususiy sherikning huquqiy maqomi va majburiyatlari aniq belgilanishi ushbu jarayonda ishtirok etuvchilar (iste'molchilar, biznes vakillari va hokimiyat) manfaatlarni birlashtiruvchi yagona tamoyillarga asoslangan rivojlanishini kafolatlashi;

Daromadlarni diversifikatsiyalash imkoniyati vokzal atrofida logistika, turizm, chakana savdo, bank xizmatlari va boshqa sektorlar bilan integratsiyalashgan klaster hosil qilishi;

Vokzalning qo'shimcha (savdo, umumiy ovqatlanish, logistika, reklama) xizmatlari yagona boshqaruv tizimi ostida birlashtirish imkoniyati.

Vertikal tarzda integratsiyalashgan DXSH shakllantirish temir yo'l vokzallari faoliyatining barcha bosqichlarini (infratuzilma, xizmatlar, savdo, logistika, boshqaruv) birlashgan, tizimli, yagona sheriklik orqali yuritishni anglatadi.

Temir yo'l vokzallarida vertikal tarzda integratsiyalashgan DXSHni shakllantirish ko'p bosqichli va murakkab jarayondir. Biz tomondan taklif etayotgan vertikal tarzda integratsiyalashgan DXSHni shakllantirish algoritmi besh bosqichni o'z ichiga oladi va har bir bosqichda amalga oshiriladigan tadbir keltirib o'tilgan (2-rasm).

Ushbu algoritmnı qo'llash bizga quyidagilarga erishishimizga imkoniyat yaratadi:

Tizimli va bosqichli yondashuv

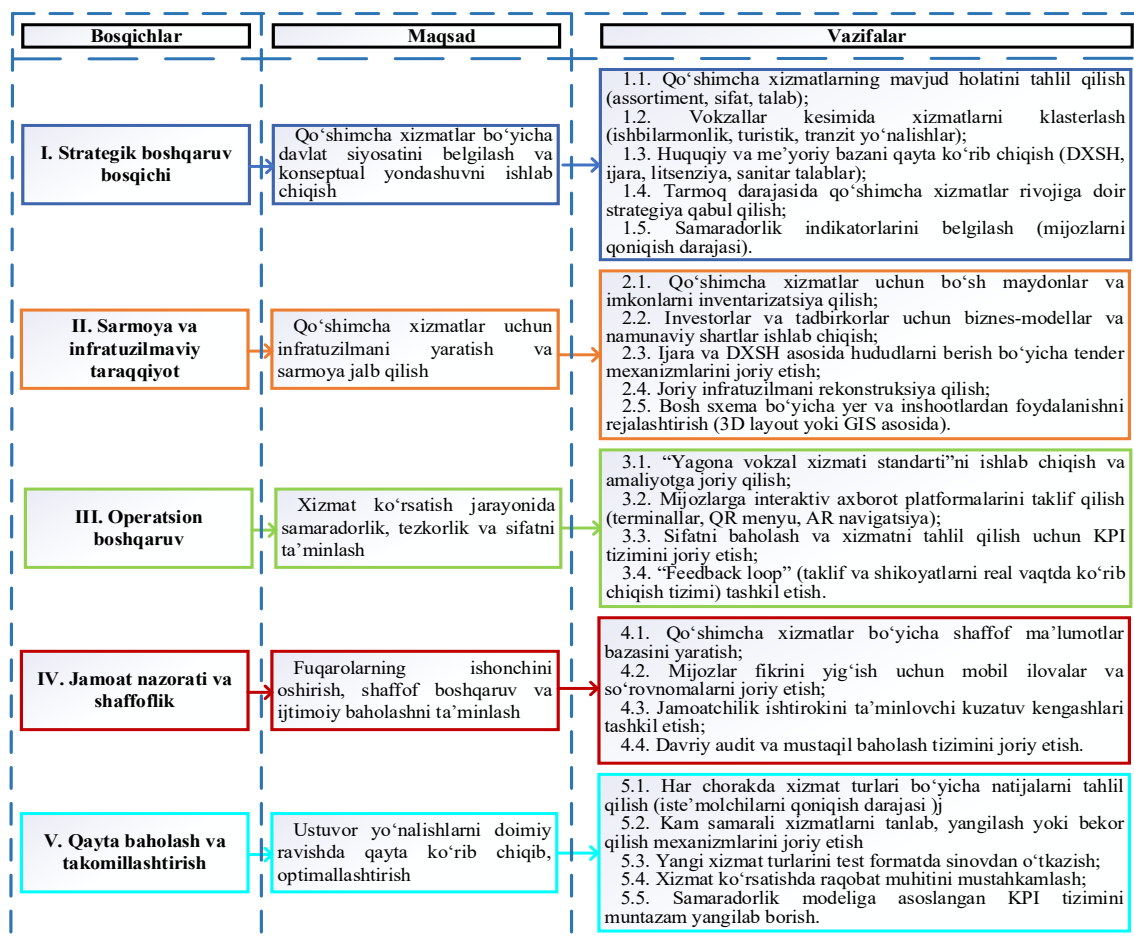
Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi samarali resurs taqsimoti

Innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish

Foydalanuvchi ehtiyojlariga moslashuvchanlik

izmatlar sifati ustidan doimiy nazoratni yo'lga qo'yish

Vertikal integratsiyalashgan DXSH algoritmi temir yo'l vokzallarida qo'shimcha xizmatlarni boshqarishda innovatsion, tizimli va ijtimoiy jihatdan muvozanatli yondashuvni ta'minlaydi. Bu esa nafaqat yo'lovchilar uchun qulay muhit yaratadi, balki transport tizimining umumiy iqtisodiy samaradorligini sezilarli darajada oshirishga imkon beradi.

2-rasm. Temir yo'l vokzallarida vertikal tarzda integratsiyalashgan DXSHni shakllantirish algoritmi

Mazkur yondashuv zamonaviy menejment nazariyalari, jumladan, tizimli yondashuv (systems theory), manfaatdor tomonlar nazariyasi (stakeholder theory), DXSH bo'yicha xalqaro tajriba (PPP models) va KPI indikatorlari asosida natijalarga yo'naltirilgan boshqaruv konsepsiyalariga tayanadi. Shuningdek, algoritmlar davlat infratuzilmasining moliyaviy barqarorligini ta'minlash, xususiy sektor investitsiyalarini jalb qilish, hamda xizmatlar raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi [17,18,19,20,21].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, temir yo'l vokzallarida qo'shimcha xizmatlarni boshqarishning samaradorligi zamonaviy menejment yondashuvlariga asoslangan tizimli, raqamlashtirilgan va innovatsion modelni talab qiladi. Bo'limda taklif etilgan vertikal tarzda integratsiyalashgan davlat-xususiy sheriklik (DXSH) konsepsiyasi orqali bo'sh turgan maydonlardan oqilona foydalanish, xizmatlar sifatini oshirish, investitsion risklarni taqsimlash va foydalanuvchilarning ehtiyojlariga moslashuvchan xizmatlar ko'rsatishni tashkil etish imkoniyati yaratiladi.

Model tizimli yondashuv nazariyasi, PMBOK standarti va institutsional iqtisodiyot tamoyillariga tayanadi. U o'z ichiga tashkiliy-strukturaviy, iqtisodiy-huquqiy, strategik va monitoring elementlarini olgan bo'lib, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi uzoq muddatli hamkorlikni samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Bunday yondashuv nafaqat vokzal faoliyatining tijorat samaradorligini, balki transport tizimining umumiy raqobatbardoshligini oshirishga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Yescombe, E.R. *Public-Private Partnerships: Principles of Policy and Finance*. – Oxford: Elsevier, 2014. – 576 p.
2. Porter, M. *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. – New York: Free Press, 1985. – 557 p.
3. Клейнер Г.Б. *Стратегия предприятия*. – М.: Дело, 2010. – 344 с.
4. Лафт Дж.К. *Менеджмент: учеб. пособие*. М., 2004.
5. Основы менеджмента: учеб. пособие / О.А. Зайцева [и др.]. М., 1998.
6. Селезнева, Н.А., Романенко, Е.В. *Основы управления*. – СПб.: Питер, 2020. – 365 с.
7. Косовских Е.А., Трифонов Ю.В. Функциональная модель организационно-экономического механизма управления региональной инвестиционной деятельностью // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. 2008. № 3. С. 183–185.
8. Симкин Д.Г. Некоторые особенности развития организационно-экономического механизма управления регионом // Вестник ОГУ. 2009. № 8 (102). С. 88–92.
9. Гончарук А.Г. Механизм управления эффективностью предприятий региона // Регион: экономика и социология. 2009. № 3. С. 232–247.
10. Новиков, Д. А. Механизмы управления – конструктор для управленцев // Управленческое консультирование. – 2011. – № 3. – С. 5–16.
11. Учитель, Ю. Г. *Теория управления: учебное пособие*. – М.: Юрайт, 2019. – 352 с.
12. Мишин В.М. *Исследование систем управления: учеб. для вузов*. М., 2003.
13. Вершигора Е. *Менеджмент*. М., 2001.
14. Маннапов Р.Г., Ахтямова Л.Г. Современные закономерности, принципы, задачи и механизм регионального управления // Вестник Челябинского государственного университета. 2009. № 3 (141). С. 47–56.
15. Ансофф И. *Стратегическое управление*. — М.: Экономика, 1989. — 519 с.
16. Портер М. *Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов*. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. — 605 с.
17. Checkland P. *Systems Thinking, Systems Practice: Includes a 30-Year Retrospective*. – Chichester: John Wiley & Sons, 1999. – 416 p.
18. North D. C. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. – Cambridge: Cambridge University Press, 1990. – 159 p.
19. Williamson O. E. The New Institutional Economics: Taking Stock, Looking Ahead // *Journal of Economic Literature*. – 2000. – Vol. 38, No. 3. – P. 595–613.
20. Bryson J. M. *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement*. – 5th ed. – Hoboken: John Wiley & Sons, 2018. – 576 p.
21. Kusek J. Z., Rist R. C. *Ten Steps to a Results-Based Monitoring and Evaluation System: A Handbook for Development Practitioners*. – Washington: The World Bank, 2004. – 264 p.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>